

مقام و مرتبه دل در «بارش نور»

غلامرضا هاتفی اردکانی، دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، ایران

چکیده

محمدحسین بهجتی اردکانی (۱۳۱۳-۱۳۸۶) متخلص به «شفق» از شاعران مشهور یزدی و از مریدان استاد سخن، سعدی به شمار می‌رود که اشعارش به لحاظ مضامین عرفانی و آیینی قابل توجه و بررسی است. از آثار شعری او می‌توان «بارش نور»، «سرود سحر»، «سرودهای انقلابی»، «بهار آزادی» و «سرچشمه‌ی خورشید» را نام برد. در این پژوهش به شیوه‌ی توصیفی، تحلیلی و اسنادی به بررسی مقام و مرتبه‌ی «دل» در مجموعه شعر «بارش نور» به عنوان لطیفه‌ی ربّانی و جایگاه ذات احدیت و مهم‌ترین وسیله‌ی نیل به خداشناسی و اندیشه‌های الهی پرداخته شده است. بدین منظور ابتدا «دل» از لحاظ لغوی و اصطلاحی با استفاده از منابع معتبر و دیدگاه‌های شاعران بزرگ عرفانی تعریف و سپس ترکیب‌شناسی کاربرد مفاهیم دل و قلب و نیز مقام و مرتبه‌ی دل از دیدگاه «شفق» تحلیل و بررسی شده است. شفق دل را منظر و حرم الهی و آیینی جمال‌نمای حق و سرشار از عشق امامان و اهل بیت پیامبر اسلام (ص) می‌داند. انسان به دلیل همین لطیفه‌ی دل است که بر همه‌ی موجودات برتری دارد. اصلی‌ترین ویژگی دل خاصیت آینگی آن است؛ از این رو، تلاش و مجاهده در تهذیب و تزکیه‌ی دل عمده‌ترین شیوه‌ی نیل به کمال است.

واژگان کلیدی: شفق اردکانی، بارش نور، مضامین عرفانی، مراتب دل.